І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 100. JERSEY CITY and NEW YORK, П'ЯТНИЦЯ, 2-го ЧЕРВНЯ 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, FRIDAY, JUNE 2, 1967 No. 100. VOL. LXXIV.

— ОСТАННІ ВІСТІ —

Четвер, 1-го червня, 1967

В АМЕРИЦІ

ШЕФ АРМІЙСЬКОЇ ДОСЛІДНОЇ - РОЗВИТКОВОЇ Аґенції генерал поручник Остін В. Беттс, зізнаючи в Палатній Комісії Видатків, заявив, що СССР веде перед в продукції біологічної й хемічної зброї. Генерал Беттс зізнавав у справі видатків на оборону у фінансовому році, що починається 1-го липня 1967-го року. Зізнання відбулися на закритому засіданні Палатної Комісії, тепер їх опубліковано після цензури. Генерал Беттс твердив, що згідно з його відомостями СССР має смертоносну хемічну зброю, і тому ЗДА в інтересі своєї власної оборони мусять продукувати біологічну і хемічну зброю.

ДЕПАРТАМЕНТ РІЛЬНИЦТВА ПОВІДОМЛЯЄ, що американські фармери сподіваються цього року зібрати стільки пшениці, що вистачить для домашнього вжитку на продаж за кордон і на те, щоб збільшити запаси пшениці. Департамент Рільництва сподівається, що цьогорічний урожай пшениці винесе коло 1.5 більйона бушлів, що вистачить для внутрішніх потреб і на експорт, та ще можна буде додати до резерв пшениці від 25 до 75 мільйонів бушлів. Цього року експорт пшениці не має таких добрих виглядів, як минулого року, бо у всіх країнах, і тих, що експортують пшеницю, і тих, що її імпортують, є кращий урожай цієї культури.

ЗАПАСИ ЗОЛОТА ЗДА В КВІТНІ ц.р. збільшилися на 50 мільйонів дол. і становили 13,234,000.000 дол., тільки на один мільйон менше, як 1-го січня 1967. Збільшення запасів золота сталося тому, що Канада потребувала долярів і продала державній скарбниці ЗДА золота за 50 мільйонів дол. Винятково Франція не купувала за доляри золото, і тому могли збільшитися в квітні запаси золота в ЗДА. Америка мусить продавати золото по максимальній ціні по 35 дол. за одну вунцію, з чого користають чужі уряди та по другій світовій війні купили золото у Вашингтоні за 10 більйонів долярів.

АСТРОНОМ ТВЕРДИТЬ, ЩО ПЛЯНЕТА ВЕНЕРА зовсім позбавлена води, і тому на цій плянеті, що її називають сестрою нашої Землі, не може бути жадного життя. Цим астрономом є професор Арізонського університету д-р Джералд П. Куйпер. Він довго досліджував Венеру за допомогою делескопу, що був на літаку на висоті 37,000 стіп над Канадою. Цей астроном збиває твердження інших астрономів, які твердять, що над Венерою є глибока верства хмар. На думку астронома Куйпера це не водні хмари, лише курява, що виникла з вульканічного пилу. Високу температуру, на поверхні Венери пояснює Куйпер високою горяччю в середині цієї плянети. Інші астрономи твердять, що Венера — це єдина плянета в соняшній системі, де можливе було б життя.

МЕТЕОРОЛОГИ ВИЯСНЯЮТЬ і оправдують себе, чому цього року в дійсності не було весни у східніх стейтах ЗДА. Вони твердять, що цього року дуже химерна природа, і тому важко передбачити погоду. Заповідачі погоди потішають людей тим, що в 1818-му році не лише не було весни, але не було й літа, бо того ж року в червні, липні й серпні падав сніг в стейтах Нової Англії та в Ню Йорку. Цього року така холодна весна, що птахи погинули з голоду, бо не було комах і хробачків внаслідок холоду. Цьогорічна весна у східніх стейтах найхолодніша від 1893-го року. Люди ганять за це метеорологів, які нічого невинні.

У СВІТІ

ДО ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ПРИЛЕТІЛИ міністри закордонних справ Ливану Жорж Гакім і Іраку Аднан Пачачі. У розмовах з журналістами вони підкреслювали єдність всього арабського світу у конфлікті з Ізраїлем. Єгипет, Альжир і Марокко африканські арабські держави, заходяться, щоб дістати підтримку від усіх чорних африканських країн. З другого боку — американська дипломатія старається приєднати якнайбільше морських держав для принципу, що Тіранська протока і заток Акаби — це міжнародні води, що їх Єгипет не має права бльокувати.

В НІҐЕРІЇ ПРОГОЛОШЕНО МОБІЛІЗАЦІЮ та гострі господарські санкції проти Східньої провінції, яка проголосила свою державну незалежність під назвою „Республіка Віяфра". Диктаторський прем'єр центрального уряду в Ляґосі, полк. Якубу Гован, ставиться до проголошення тієї незалежности Східньої провінції, як до державної зради й бунту і готовиться до воєнного походу проти Східньої провінції, яку очолює полк. Одумеґву Оюкву. Ніґерія, як цілість, нараховує 55 мільйонів населення і є найгустіше населеною країною Африки, тому мала в Африці велику повагу. Тепер грозить їй повний розвал.

У ЖЕНЕСІ ЗАКІНЧИЛАСЯ міжнародна конференція „Пацем ін Терріс" (Мир на землі), спонзорована Центром для студій демократичних установ у Санта Барбара в Каліфорнії. Совєти й інші комуністичні країни не беруть в ній участи, але з'явився там східньо-німецький „приватний" представник, який, очевидно, атакував Західню Німеччину. Хоч на ту конференцію прилетів південно-в'єтнамський міністер закордонних справ — його не допустили тому, що там не було комуністів з Північного В'єтнаму. Ліберальна американська письменниця Марія Маннес критикувала президента Джансона за його політику у В'єтнамі. Делікатніше поводився сенатор Дж. В. Фулбрайт постійний критик през. Джансона.

В УНІВЕРСИТЕТІ У ПЕЙПІН У ФОРМАЛЬНО ВІДНОВЛЕНО науку в березні ц.р., але насправді ніякого навчання там нема — крім „студій" над творами Мао Тсе-тунґа. Всі студенти переходять військовий вишкіл і мають вивчати вийнятки з творів Мао Тсе-тунґа напам'ять.

ГОЛОВОЮ КОМІСІЇ ДЛЯ РЕВІЗІЇ КОНСТИТУЦІЇ У ГРЕЦІЇ СТАВ 70-літній кол. президент Державної Ради, найвищого адміністраційного суду у Греції, Харіляос Мітреліяс. До тієї Комісії належать 8 колишніх суддів, 5 університетських професорів, 6 видатних юристів і голова цивільної адміністраційної ради. Та Комісія має скласти проєкт нової конституції до 1 грудня ц.р. на базі демократичної монархії.

У СТОЛИЦІ ФІЛІППІН МАНІЛІ ПЕРЕБУВАВ три дні індонезійський міністер закордонних справ Адам Малік і у висліді тамошніх нарад рішено створити культурно-економічну асоціяцію держав, яка охоплювала б Філіппіни, Індонезію, Таї (Сіям), Маляйзію і Сінґапур з практичною ціллю — об'єднати свої інтелектуальні сили і технічні ресурси для тісної співпраці. Всі названі держави займають різке антикомуністичне становище.

РАДА БЕЗПЕКИ ОН НАМАРНО НАМАГАЄТЬСЯ ПОЛАГОДИТИ КРИЗУ НА СЕРЕДНЬОМУ СХОДІ

Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Об'єднаних Націй відбула у середу 31 травня своє четверте з черги засідання в справі кризи на Середньому Сході — знову без ніякого позитивного висліду. Американський амбасадор Артур Ґолдберґ зголосив резолюцію, яка не стосується суті конфлікту, а тільки має — як він сам заявив — внутрішній і тимчасовий характер, дозволяючи Об'єднаним Націям мати „ширший віддих", себто „передишку", задля ведення закулісових дипломатичних заходів. Резолюція Ґолдберґа схоплена тільки в трьох коротких реченнях, з яких перше „закликає всі заінтересовані сторони в першу чергу застосуватись до заклику генерального секретаря", себто до стримання себе від будь-яких дій, які загострили б ситуацію. Другу резолюцію зголосив Мохаммед Авад ель-Коні, єгипетський амбасадор, який поручає відновлення мішаної військової Комісії на Середньому Сході, але та його резолюція втримана у такому протиізраїльському тоні з одночасним тавруванням Ізраїлю, що вона не має шансів перейти. Раду Безпеки ОН відкладено до найближчої п'ятниці.

Від 1 червня ц. р. головою Ради Безпеки став, на місце амбасадора Вільного Китаю Лію Чієха — амбасадор Данії Ганс Табор. Це облегшить наради на Раді Безпеки, бо комуністичні члени Ради Безпеки раз-у-раз квестіонували взагалі право Вільного Китаю засідати в Раді Безпеки, а не то проводити їй. Проте, за газетними твердженнями, Рада Безпеки ОН не має шансів успішно й конструктивно розв'язати теперішньої гострої кризи між Ізраїлем і арабськими країнами.

Наче на доказ тієї безсильности Ради Безпеки — Єгипет заходиться, щоб дістати від Іраку, Альжиру, Судану і Кувайту військові частини, з якими спільно переводив би бльокаду Тіранської протоки і затоки Акаби. З другого боку ЗДА дістали покищо тільки від трьох морських держав згоду — Британії, Голляндії і Португалії — на створення спільного воєнно-корабельного конвою для торговельних кораблів, які плили б затокою Акаби, щоб таким чином переламати арабську бльокаду тієї затоки, над якою лежить ізраїльський порт Елят. Могутній американський літаконосець „Інтерпид", який везе 60 бомбардувальників, почав просуватись Суезьким каналом в південному напрямку. Однак водночас 10 совєтських воєнних кораблів почали просуватись з Чорного моря Дарданельською протокою в сторону Середземного моря. Американські керівні кола не прив'язують до того совєтського маневру великої ваги, стверджуючи, що ті совєтські кораблі не становлять ніякої загрози для американської Шостої фльоти. Зате американські керівні чинники признають, що та совєтська фльота на Середземному морі може підбадьорити Єгипет й інші арабські країни в їх антиізраїльській поставі.

Президент Джансон матиме наприкінці цього тижня наради з прибулими до Вашингтону австралійським прем'єром Гаролдом Голтом та британським прем'єром Гаролдом Вільсоном — у двох головних актуальних справах: кризи на Середньому Сході та В'єтнаму.

Президент Джансон внеможливив страйк залізничників

Сан Антоніо, Тексас. — Президент Джансон 30-го травня внеможливив страйк залізничних кондукторів і гальмових, який мав початися вже в п'ятницю 2-го травня, Згідно з законом Президент покликав до життя окрему комісію, яка має зайнятися непорозумінням залізничників із власниками залізничних компаній. На голову цієї Комісії найменував Президент директора Крайової Католицької Добродійної Конференції монсеньйора Джорджа Дж. Ґіґґінса. Інші члени цієї Комісії: Алайд Г. Вейлер із Ню Йорку і Ролф Волтін із Вашинґтону. Страйк буде відкладений на 60 днів, якщо до цього часу не прийде до порозуміння в справі домагань робітників.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ ПИСАВ ДО ПАПИ ПІЯ XII ПІД ЧАС ВІЙНИ ПРО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЖИДІВ

Рим. — У тількищо проголошеному другому томі документів Апостольської Столиці з часів другої світової війни, наведено також листа Митрополита Кир Андрея Шептицького, датованого у Львові 28 лютого 1942 року, в якому Митрополит пише про терор нацистів та підкреслює, що „жиди є головними жертвами". Між тими документами є скарга польського кардинала Ґльонда з 2 серпня 1941 року на упадок авторитету Папи в польському населенні з приводу здогадної байдужности Папи супроти терпінь польського народу і Церкви в Польщі під нацистською окупацією, як теж лист польського архиєпископа Карла Радонського з Лондону з 14 вересня 1942 року, втриманого у такому самому критичному тоні супроти Папи Пія XII. Зате інші документи доказують, що Папа Пій XII тільки тому одверто не виступав проти нацистської політики на окупованих землях, що самі польські лідери боялися, що тоді переслідування їх буде ще більше. Коли 2 червня 1943 року Папа Пій XII виступив з гострою критикою нацистських переслідувань у промові до групи кардиналів, то нацисти цілком перервали всі можливості сполуки Ватикану з католицькими єрархами в Польщі.

ГЕН. ТОМАС Р. ВАЙТ ПРОМОВЛЯТИМЕ НА З'ЇЗДІ УКРАЇНСЬКИХ КОМБАТАНТІВ



Ген.-майор Томас Р. Вайт мол., генеральний ад'ютант Стейту Пенсилвенії.

Філядельфія. — Американсь генерал Томас Р. Вайт мол. промовлятиме на з'їзді українських комбатантів, який відбудеться тут 3 і4-го червня ц. р. у Бенджмін Фоенклін-готелі, у пошану 50-ліття Української Національної Революції та відновлення українського державного Війська. Об'єднання б. вояків-українців в Америці (ОбВУА), як центральна українська комбатанська організація спеціяльно включила у те святкування свій 9-ий Делеґатський З'їзд, не обмеживши його тільки до ділових внутрішньо - організаційних нарад, але й сполучивши з військовим апелем, роздачею пропам'ятних відзнак, складенням вінка у Домі Незалежности, забавою для молоді й комбатантів та нарадами з членами інших комбатантських організацій. Головною темою тих нарад має бути справа об'єднання комбатантів, але також — їхня роля в громадсько-політичному й культурному житті на нових місцях поселення та справ дальшого плекання культу української збройної сили.

Колишніх активних учасників Визвольної Війни з р. р. 1917 - 21, та колишніх Українських Січових Стрільців з 1914 року залишилось вже на цьому світі небагато. Все ж, ОбВУА нараховує ще 900 членів і багато таких колишніх українських борців є незорганізованих. Головна Громада ОбВУА старається пляново передати мету своєї організації молодшим колишнім українським воякам, з пізніших військових формацій, а саме колишнім Дивізійникам і Упістам. Вона хоче теж запевнити тривкий вплив на все українське громадське життя колишнім військовикам, які дали найкращий доказ своєї громадської зрілости й державницького думання — своїм військовим ділом. Це провідна мета того З'їзду і його нарад, на які запрошено членів всіх існуючих українських комбатантських організацій. Одним з кількох промовців на тому з'їзді буде американський генерал Томас Р. Вайт мол.

Павтукет в поклоні Великим Роковинам

Сентрел Фолс, Р. Ай. (О. К.) — В неділю, 28-го травня заходами 93-го Відділу Українського Народного Союзу українці Павтукету й сусіднього з ним Сентрал Фолс величне відсвяткували дві річниці: 50-ліття Української Національної Революції та 50-річницю 93-го Відділу УНСоюзу ім. Івана Франка.

Для підготовки свята виказав багато трудіт секретар Відділу, п. Михайло Іваницький разом з іншими членами Відділу та його Управи. На свято явилися представники довколишніх Відділів УНС, та голова Обласної Управи Відділів УНС п. Лев Гардінк.

За почесним столом зайняли місця душпастир Української Католицької церкви, о. Курило, що започаткував свято молитвою, — делеґат Головної Управи УНСоюзу, головний касир п. Іван Кокольський, найстарші члени Відділу — Ювілята та інші члени, що брали активну участь у святочній програмі.

За почесним столом зайняв місце інжер Володимир Лехман, який потрудився прибути аж з Лудлова. Масс., щоб обняти функції тостмайстра програми. Своїм хистом та знанням української й англійської мов, і тонким гумором інж. Лехман створив вже в початках щиро-сердечну атмосферу, здобуваючи собі при цьому признання всіх гостей.

Після молитви інж. Лехман представив важніших учасників свята та покликав до слова д-ра Осипа Коропея, що у двадцяти хвилинному докладі зумів з'ясувати присутнім вагу 50-их Роковин Української Національної Революції та 50-ліття Відділу УНСоюзу.

Привітав він присутнього на святі найстаршого члена й основника Відділу п. Володимира Рекрута, підчеркаючи вагу організаційної праці всіх тих членів, що відійшли у вічність, і тих, що живуть і працюють неначе для ствердження, що вони являються запіллям для підмоги ще й досі діючої Української Національної Революції.

З черги з'ясував він поодинокі світлі етапи Української Національної Революції, що 50 літ тому полум'ям обняла Україну, вказав на позитивні зміни, що їх вона спричинила на національній психіці. Промовець закінчив промову сильною вірою, що українська нація дальше в поході до остаточної мети, — до власноволодіння.

Інж. Лехман попросив до слова делеґата Головної У-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ОДЕРЖАЛИ СТИПЕНДІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Джерзі Ситі. — Роман Петро Мельник, син св. п. головного радного УНС Богдана і Броніслави з Монтреалю, одержав цього року головну стипендію УНСоюзу в сумі $1,000, другу стипендію в сумі $600 одержав Орест Мирослав Субтельний, син Мирослава й Іванни Субтельних з Філядельфії, а дві треті стипендії по $400 кожна одержали Олександра Шкамбара, дочка Василя й Стефанії Шкамбарів з Едмонтону та Іванна Вавро, дочка Марії Вавро (батько помер кілька років тому) з Аліквіппа в Пенсильвенії. Український Народний Союз, як відомо, приділяє щорічно по три стипендії, одну на $1,000, другу на $600 і третю $400, отже ще одну третю стипендію признано вийнятковим порядком. Розпоряджаючи тільки цими трьома стипендіями, не можна було узглянити прохання про стипендії інших із 53 зголошених і тому ще додатково вирізнено чотирьох інших зголошень, які одержать почесне признання на письмі: Євген Бринсовський з Ню Йорку, Орися Бура з Янґставну, Марґарита Крепіч з Палмертону і Степан Лещишин з Бофало.Стипендії і почесне вирізнення признала окрема стипендійна Комісія УНСоюзу, яку становлять репрезентанти НТШ, УВАН і СУСТА та УНСоюзу. В цьогорічних нарадах Комісії, що відбулися на Союзівці в суботу, 20-го травня, напередодні річних нарад Головного Уряду УНС, взяли участь: проф. д-р Осип Андрушків, 1-ий заступник Голови Наукового Т-ва ім. Шевченка в Америці, який головував на зборах; проф. Дамян Горняткевич, заступник голови Української Вільної Академії Наук у ЗДА, був заступником предсідника нарад Комісії; Богдан Сацюк — голова Союзу Українських Студентських Товариств Америки, виконував функцію секретаря нарад. УНСоюз у Комісії репрезентують: заступники гол. предсідника Марія Душник, Богдан Зорич і Володимир Сохан, головний секретар д-р Ярослав Падох, гол. касир Іван Кокольський, голова Головної Контрольної Комісії УНС д-р Володимир Ґалан, головний радний Мирон Куропась (цим разом був перешкоджений та не взяв участи в нарадах) і ред. А. Драган. Наради відкрив і ними проводив проф. О. Андрушків, вітаючи учасників та коротко з'ясовуючи засади уділювання стипендій. Д-р Ярослав Падох поінформував про кількість і стан подань, при чому всі учасники нарад дістали їх окремий список із зазначенням таких даних, як ім'я і прізвище, вік, Відділ УНС — членство в УНСоюзі є передумовою вже самого розгляду подання про стипендію — бажаний студійний ступінь, головний і побічний предмети студій, назва університету і подібне. Розгляд подань відбувався елімінаційним порядком і в першу чергу вибрано тих, які мали найкращі ступні в студіях . У дальшій черзі із цих найкращих студентів обрано тих, які мали найбільші матеріяльні потреби, дальше узгляднювано предмет студій, віддаючи першенство славістичним студіям із узгляденням українiстики, і опісля приналежність і активність кандидатів в українських студентських, молодечих чи громадських організаціях. Після приділення стипендій , д-р Володимир Ґалан від імені Контрольної Комісії УНС подякував проф. Андрушкову, проф. Горняткевичеві та проф. Сацюкові за труд і об'єктивний підхід до всіх подань і справедливий розподіл стипендій. Згадати б, що повідомлення про стипендії УНСоюзу одержує щорічно для приміщення на видному місці між подібними повідомленнями для студентів коло 200 передових коледжів і університетів в ЗДА і Канаді.



РОМАН П. МЕЛЬНИК

народився в Україні 1941-го року, середню школу закінчив у Монтреалі і там же на МекҐіл університеті здобув диплом бакалявра в політичних науках і економії, опісля диплом маґістра в університеті в Оттаві, був чотири роки в канадійській дипломатичній службі. Одержавши відпустку, поступив на правничі студії в університеті в Торонті. Активний в Пласті та студентських організаціях. Високі і найвищі ступні в науці.



ОРЕСТ М. СУБТЕЛЬНИЙ

народився в Кракові в Польщі в 1941-му році, середню школу закінчив у Філядельфії, університетські студії відбув в Темпел університеті та в університетах Відня, Гамбурґу і Північної Кароляйни, здобувши дипломи бакалявра і маґістра з історичних наук, тепер у Гарвардському університеті приготовляється до докторату з туркології. Високі і найвищі оцінки в науці. Активний в Пласті, українських студентських та спортових організаціях.



ОЛЕКСАНДРА ШКАМБАРА

народжена в Україні 1943-го року, середню школу закінчила в Едмонтоні, тепер на останньому році в університеті Альберти очікує диплому бакалявра з українiстики. Високі і найвищі оцінки в науці. Активна в студентських організаціях, член „Обнови".



ЙОАННА ВАВРО

народжена в Аліквіппі в Пенсильвенії і там же закінчила початкову та середню освіту та поступила на Пенсильвенійський університет, вибравши математичні науки. Після смерти батька, майже цілком без засобів на оплату студій. Активна в місцевій українській католицькій парафії.

Померла Євфемія Воловняк, довголітня секретарка УНСоюзу

Честер, Па. — В вівторок, 30-го травня 1967 року, тут померла після довшої недуги одна з найбільше заслужених для Українського Народного Союзу секретарок його Відділів, сл. п. Євфемія Воловняк. Народжена 17-го вересня 1901 року в селі Дорожів, Самбірського повіту. вона далеко до останньої війни прибула до ЗДА, де швидко не тільки стала членом УНСоюзу, але одною зі секретарок його 388-го Відділу в Честері, якому посвячувала впродовж десятиріч свою віддану працю та добутий досвід. Тільки довготривала недуга й операція примусили її залишити активну союзову працю. Тіло Покійної спочиває в похоронному заведені Каневського при вулицях Третій та Вилсона в Честері, де й відбуватимуться панахиди, а похорони відбудуться у п'ятницю, 2-го червня ц. р. о год. 9-ій ранку, з того ж заведення до місцевої української православної церкви.

ПОМЕР ІНЖ. ДАМ'ЯН ПЕЛЕНСЬКИЙ У МЮНХЕНІ

Мюнхен. — У середу, 31-го травня ц.р. помер тут на 69 році життя дипломований інженер, доцент хемії і секретар Професорської Ради Українського Технічного Інституту у Мюнхені, Дам'ян Пеленський, колишній Український Січовий Стрілець, хорунжий УГА, голова Крайової Пластової Старшини в Німеччині, видатний громадський діяч. Похорон відбудеться в понеділок, 5-го червня у Мюнхені.

СВОБОДА SVOBODA
українcький щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Єдність в годинах загрози

Відома річ, що коли трапляється в родині нещастя, то забуваються вчорашні непорозуміння, сварки і всі члени родини стараються те нещастя облегшити. Цей здоровий і природний „інстинкт крови" проявляється ще яскравіше на громадсько - політичному терені, коли постає небезпека для національної спільноти, для цілої країни. Тоді вже не тільки інстинкт, а й розум вимагає відсунути набік усі взаємні претенсії, суперництва, міжпартійну ворожнечу, бо тільки об'єднаними зусиллями можна протиставитися спільній загрозі, спільному ворогові.

Маємо тепер ілюстрацію цієї правди на відносинах в Ізраїлі та в арабському світі. В Ізраїлі стараються перебудувати уряд Леві Ешколя на найширшій міжпартійній базі, а названий прем'єр запропонував місце в своєму кабінеті колишньому шефові штабу Моше Даянові, дармащо Даян разом із колишнім прем'єром Давідом Ґуріоном виступив з партії Ешколя і вчинив у ній розкол. А йорданський король Гуссейн, що його єгипетський „соціялістичний" президент Нассер раз-у-раз прозивав „американським пахолком", полетів до Каїро, замирився з Нассером і підписав із ним пакт взаємної співпраці й допомоги. Лідер палестинських арабів, тобто втікачів з території, яку займає теперішній Ізраїль, Ахмед Шукайрі, ще недавно відверто закликав йорданських арабів до бунту проти Гуссейна, який протиставився авантюрницькій політиці цього арабського діяча. Але він був приявний на церемонії підписання згаданого договору Гуссейна з Нассером, і Гуссейн в своїм літаку, що ним сам пілотував, прилетів з ним до Амману.

Автоматично виринає сумовитий запит: невже українці у вільному світі не думають, що Україна переживає час тривоги, час смертельної загрози? Невже ми вже так „звикли" до лихоліття большевицької окупації та постійного наступу Москви проти української вільної громади у діяспорі, що не відчуваємо стану небезпеки?

Алеж саме тепер, в час міжнародної деконьюнктури для української визвольної справи, іде тотальний наступ русифікаторів в Україні. І тепер природний інстинкт і політичний розум повинні наказати — забути дрібні міжпартійні чвари і об'єднати свої інтелектуальні та матеріяльні сили для спільної справи.

Московський з'їзд

Минулого тижня у Москві закінчився IV всесоюзний з'їзд письменників. Його довго підготовляли, кілька разів відкладали. На відкриття з'їзду прибули майже всі члени Політбюра КПСС, щоб підкреслити, якої ваги надає комуністична партія літературі та чого від неї вимагає. Достосовуючись до вимог партії, письменники з різних республік повторювали гасла ЦК КПСС, а під кінць усі мусіли поклястися на вірність „ленінській політиці"... Головну ролю в тому з'їзді відіграли, крім партійної верхівки, письменники з Москви, які підкреслювали „велич" та „провідництво" сучасної російської літератури. Від Спілки Письменників УССР, між іншими, промовляв Олесь Гончар, який заперечував „вигадки" тих, хто вважає совєтську літературу сірою і стандартною, покликаючись на факт, що совєтська література — це багатонаціональна література. В той же час голова Спілки Письменників РСФСР Л. Соболєв офіційно визнав, що багато не російських народів у самій Російській Федерації вже зрусифіковано за 50 років совєтської влади, хоч письменники 74 націй, які живуть в РСФСР, ще пишуть 57 рідними мовами.

В резолюціях з'їзду, крім трафаретних обіцянок і клятв партії, застережено, що в совєтських письменників „ немає і не може бути інших зацікавлень, крім зацікавлень народу, що відображуються нашою партією". Зазначено також, що совєтська література „в основному — оптимістична" і „просякнена темою будівництва комунізму". Та й цього виявилось замало, як на погляд ЦК КПСС. Тому до статуту Спілки Письменників СССР на з'їзді додано пункт, за яким Правління Спілки „може оголосити догану кожному членові", літературна продукція якого не буде відповідати установленим партійним нормам та принципам.

Фактично, на обміркування суто мистецьких, творчих, літературних проблем учасники з'їзду не мали часу, та й організатори з'їзду не були тими справами особливо зацікавлені. Їм треба було, як і за часів Сталіна чи Хрущова, щоб 500 письменників з різних „республік" СССР поклялись, що вони будуть підтримувати ЦК КПСС. І вони свого досягли — формально.

В. С-ко

СОВЄТСЬКА МОЛОДЬ ХОЧЕ ЗНАТИ ПРАВДУ

Дискусія на тему молоді не сходить зі сторінок світової преси. „Де наша молодь?" — це проблема, яка непокоїть не лише українську еміграцію: нею займаються в Америці, Франції, Британії, Німеччині... І хоч свого часу Нікіта Хрущов заявив з трибуни партійного з'їзду в Москві, що „проблеми поколінь у нас немає", — вона з кожним днем виразніше виявляється на сторінках совєтської преси.

Проблема молоді — це надзвичайно складний комплекс, до якого входять не тільки питання світогляду, моралі, релігії - атеїзму, реакції на все те нове, що змінює світ, питання націоналізму - космополітизму, але передусім проблема родини, її місця і завдань у модерному суспільстві.

Сучасна совєтська молодь живо цікавиться всім, що відбувається в світі. Вона не та, якою була перед останньою війною. Але це не значить, що вона вся в цілості перестала вірити в „загірню комуну", перейнялася духом нігілізму і — засуджує своїх батьків, як співучасників злочинів Сталіна. Можливості успішної кар'єри відкриваються перед совєтською молодою людиною лише тоді, коли вона зуміє доказати свою абсолютну льояльність режимові, що в основі своїй залишився сталінський. А що кожна професія в СССР якнайтісніше пов'язана з режимом — молодий лікар, інженер, архітект, учитель, науковець, не кажучи вже про поета й письменника, мусять бути „свідомими будівниками комунізму".

І попри все це „бунтарський фермент" серед молоді існує і розвивається в країнах, опанованих Москвою. Молодь — завжди революційна, часто безцільно бунтарська, як це можна спостерігати в американських кемпусах, але в СССР, а особливо в „союзних республіках", само життя ставить перед нею виразні цілі, що їх старанно приховують від неї режимні чинники.

Мислячу частину молоді не може вже задовольнити марксо - ленінська панацея на всі соціяльні й національні недуги. Мораль Павліка Морозова, що його й досі не усунено з совєтської педагогіки, викликає в неї огиду, а ідеалізацію чекіста в літературі не приховає письменник - соцреаліст даного йому завдання — регабілітувати сталінський апарат терору і його діяльність у 30-их роках. Масове відродження релігійних почуттів серед народів СССР, а зокрема серед їх молоді — річ, якої не заглушить найбільш галаслива атеїстична пропаґанда, і тому такий крутий зворот у її веденні, і тому офіційне признання Христа, як реальної історичної постаті, як ідеаліста-проповідника нової моралі, що змінила хід світової історії.

Штучний, нежиттєздатний витвір — „совєтський патріотизм" — за яким хіба дитина не добачить московського шовінізму, змушує задумуватися українського, грузинського, вірменського студента над облудністю цієї формули і — розкривати її дійсну суть, а кращих, відважніших молодих людей — говорити про це вголос.

Ідеалісти в усіх віках і в усіх народах завжди були зникальною меншістю, але тільки вони поривали за собою маси і перетворювали світ — на кращий чи гірший. Ідеалістом був Будда і ідеалістом був Маркс — творець... діялектичного матеріялізму! В ім'я ідеалів добрих і ідеалів злих згинули мільйони людей. Але щойно найбільша вчителька — історія проводить лінію поділу між добрим і злим, осуджуючи одних і належно оцінюючи інших.

П'ятдесят років большевики фальшували історію. Щоб переконатися в цьому, досить порівняти підручники історії комуністичної партії з часів Леніна, Сталіна, Хрущова і теперішній підручник.

Наша молодь в Україні цієї кричущої фальші не може не бачити. І тому вона шукає — правди. Вона хоче знати правду про „Велику Жовтневу Революцію", про Центральну Раду, в якій, вона знає, не було капіталістів та поміщиків, про Гетьмана, за якого створено в Україні Академію Наук і десятки українських гімназій, про Петлюру, який хотів самостійної України і якого за це вбито в Парижі, про УПА, подвиги якої годі затоптати брудними чобітьми чекістських письменників.

Наша молодь чула про голод 1933 року та криваві сталінські чистки — і хоче знати про все це правду. Вона, найвразливіша, як і кожна інша молодь, на народну біду і горе, бачить трагічне становище селянства, розуміє безглуздість колгоспної системи, і хоче знати, чи в ім'я комуністичної догми, в добу „соціялістичного гуманізму", має право кремлівська верхівка знущатися з колгоспників — громадян другої категорії?

Супроти всіх цих питань не стоять підсовєтські хлопці й дівчата безпорадні, здані на власні домисли — з насиченого радіо - хвилями повітря жадібно хапають вони незнані їм досі факти. А що з власного досвіду знає ця молодь совєтську дійсність, з певністю можна припускати, що проти щоденної пропаґанди має вже вона імунітет. „Ну, що там брешуть сьогодні?" — думають тисячі молодих людей, розгортаючи вранці „Правду" чи „Радянську Україну".

Читаємо в совєтській пресі про хуліганство молоді і рецепти для його ліквідації. Ті ж самі, заяложені партійні директиви. А скільки з-поміж тих хуліганів свідомих і несвідомих бунтарів проти державного, казарменого укладу?

В українській совєтській літературі ніби знову тиша і спокій. Симоненка з лицемірною помпою поховали, декого усунули від літера-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ТРУДНОЩІ НІМЕЦЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ

Мюнхен. — Демократичний режим у цивілізованих індустріяльних країнах Европи й Америки був результатом довголітньої боротьби громадян за свої права проти самовлади монархів — королів і князів, які вважали свою владу за дану від Бога і тому й писали — „з Божої ласки".

Боротьба проти абсолютизму набирала революційних форм, і бувало, що короновані голови падали під сокирою ката: найвідоміші приклади — екзекуція Чарлза I Стюарта в Англії 1649 року і ґільотинування Людовика XVI в Парижі 1793 року.

В демократичних країнах немає вже „підданих" монархам, і вільні громадяни беруть участь у вирішуванні політичних і господарських справ своїх держав таємним голосуванням.

Німецький народ аж до 1871 року жив у кількох самостійних державах під владою місцевих королів та князів. 1848 року, слідом за революцією у Франції, також у німецьких державах „піддані" заворушилися і забажали стати громадянами. Але революційний рух у Німеччині не завершився перемогою: монархи пішли на деякі поступки вимогам міщанства, внаслідок чого заможні верстви, а подекуди й робітники та селяни одержали право вибирати послів до крайових соймів. Однак, рішальне слово в цих державах мали й надалі королі та князі.

Об'єднання німецьких країн в Німецькій імперії — Райху сталося наслідком перемоги над Францією 1871 р., під проводом консервативної держави Прусії. Таким чином ідея національної соборности Німеччини розминулася з ідеєю демократії.

Хоч канцлер Бісмарк подарував німцям загальне виборче право в новоствореній імперії, німецький парлямент у Берліні був безправний супроти монарха: уряд призначав кайзер, і уряд був відповідальний не перед парляментом, а перед монархом.

Тільки після поразки Німеччини в 1918 році створено в тій країні демократичний лад. Однак, держави-переможці накинули демократичній Німеччині тяжкий мировий договір, що його у 1919 р. мусів підписати у Версалі німецький уряд. Це дало ґрунт для пропаґанди німецьких націоналістів і монархістів проти республіки і демократії взагалі.

Німецьке міщанство й шляхта мріяли про щасливу добу під владою монархів до 1914 року. Націоналістична пропаґанда ширила леґенду, мовляв, в 1918 році Німеччина стояла на порозі перемоги, але цьому перешкодила революція, „удар кинжалом у спину" воякам на фронті.

На цих дріжджах виріс німецький фашизм під проводом Гітлера, який твердив, що переможні держави „накинули" Німеччині демократичний лад, і що німцям треба мати режим „сильної руки". Дійсно, влада „сильної руки" прийшла 1933 року, і відомо, в яку прірву завів „фюрер" німецьку націю.

Після поразки Німеччини в другій світовій війні відбулася „денацифікація" членів гітлерівської партії. В масах постало велике розчарування режимом „сильної руки". Відродилися демократичні партії, і створено 1949 р. Німецьку Федеративну Республіку з столицею в Бонні.

У Німеччині заборонено диктаторські партії — комуністичну і фашистську. Однак, комуністи мають свою підпільну організацію, а прихильники нацизму виступають під різними замаскованими назвами.

В 1966 році у виборах до крайових соймів мала успіх „Націонал - Демократична партія Німеччини", в котрій збираються нерозкаяні фашисти. В своїй пропаґанді ця партія намагається представити Німеччину як жертву „злих сусідів", що, мовляв, затягли Німеччину в війну, якої Гітлер „не хотів". Газети цієї партії охоче цитують американських істориків Г. Е. Барнса і Д. Л. Гоґґена, котрі фальшують дійсність і вину за другу світову війну скидають на Британію...

Різні групи нерозкаяних нацистів творять організації молоді і вбивають у невинні голови фантастичні ідеї відплати „злим сусідам", відновлення кордонів Німеччини з 1937 року або й ширше — з включенням Австрії, Чехо - Словаччини та Ельзасу з Льотринґією.

В органі тієї партії „Національ Цайтунг" ведеться відверта антисемітська пропаґанда під такими, наприклад, гаслами: „Чи жиди наші брати?" і ін. Само собою, до пробудження нацизму в Німеччині придивляється світ. Довір'я в демократичному світі, що його з такими труднощами здобула Німеччина під проводом Аденауера, можуть захитати безвідповідальні елементи. Само собою, Москва і комуністи взагалі з успіхом використовують рух нацистів у Західній Німеччині, перебільшуючи його, щоб страшаколом неонацизму виправдувати свою антинімецьку політику та нацьковувати проти Західньої Німеччини вільний світ.

П. А.

ГУСЯЧІ СПРАВИ

„Радянська Україна" з 24 травня, після бадьорих заяв про перемоги совєтського господарства, на першій сторінці, впадає в мінорний тон на другій. Репортаж зветься „Гуси опускають крила". Гусячого м'яса немає в магазинах, у їдальнях, у ресторанах. Далі приклад з Роменщини:

„Торік колгоспи одержали 36.472 гусенят. З них загинуло понад 10 тисяч, 14 тисяч голів молодняка роздали колгоспникам, бо в більшості господарств не створено елементарних умов для вирощення птиці. Не кращі справи і цьогорічної весни".

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

СВЯТКУВАННЯ 50-РІЧЧЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ЗВЕРНЕННЯ УПРАВИ УККА — ВІДДІЛУ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

У славний революційний 1917 рік, коли у висліді воєнних дій розвалювались династичні імперії, які довгими десятиріччями поневолювали народи Східньої і Середньої Европи — піднялась до свобідного життя разом з іншими свободолюбними народами й Україна. Не зважаючи на популяризовані в час війни миролюбні гасла, провідники українського народу розуміли, що запорука незалежности України супроти загарбницьких плянів імперіялістичних сусідів — це своє незалежне військо. Тож разом з гаслами про самостійне життя народу пролунали в той революційний час гасла про створення незалежного українського війська.

Вже навесні 1917 року в Україні постала організація Вільне Козацтво. В Галичині, що належала до Австро-Угорського цісарства, створено ще на початку війни леґіон Українських Січових Стрільців, який згодом усамостійнився як незалежна українська бойова формація, що ввійшла потім у склад армії Української Галицької Армії. Так само йшла українізація і відокремлення українських частин у російській армії, внаслідок чого постали Перший Український Подільський Полк генерала Скоропадського, Другий Січовий Запорізький Корпус імени Полуботка, а далі гайдамацькі коші в Одесі і Катеринославі та полк імени Хмельницького.

Саме п'ятдесят років тому, в травні 1917 року, створено у Києві Український Генеральний Військовий Комітет під проводом Симона Петлюри, і ця установа виконувала керівну ролю в організуванні й управлінні українського війська. Згодом у листопаді того ж року переформовано цей Комітет на Військове Міністерство Української Народної Республіки, що розпоряджало вже в той час українським генеральним військовим штабом.

Організація українського війська була найконечнішою дією в напрямі емансипації України до самостійного державного життя. Вже в перший час цієї емансипації Україні загрожували ворожі сили з усіх сторін, і українське військо виконало найпочесніший обов'язок оборони прав українського народу і захисту українських земель.

В листопаді 1918 року українське військо стало вповні офіційною армією Української Народної Республіки — основного самобутнього життя молодої української держави. Українські збройні сили мусіли звести затяжну війну з ворогами української державности, захищаючи право свого народу бути господарем на своїй власній землі. Постійна війна і переважаючі ворожі сили, що користувались підтримкою міжнародної політики, не дозволили нашому військові оборонити українську державність. Та повна посвяти боротьба українських збройних сил вкрила славою українського вояка і записала його ім'я похвальними рядками в історії України. Українські Січові Стрільці, Українська Галицька Армія, Дійова Армія УНР — всі вони кров'ю засвідчили право нації на свою державу.

Відзначаючи п'ятдесятиріччя Української Національної Революції, українська громада у вільному світі не забуває відзначити в той час і п'ятдесятиріччя збройних сил України. Головна Управа Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці — української комбатантської організації, в рядах якої є колишні вояки Армії Української Народної Республіки, організує для цього відзначення з'їзд і бенкет в залі готелю Бенджамін Френклін у Філядельфії в суботу, 3 червня ц. р.

Управа УККА в Філядельфії щиро підтримує цей почин нашої комбатантської організації і закликає все українське громадянство взяти участь в цьому бенкеті, щоб в такий спосіб віддати шану славному П'ятдесятиріччю. Беручи участь у цьому бенкеті, ми віддамо поклін усім тим славним воякам Армії Української Народної Республіки, які поклали голови за волю України і за її державну незалежність, вшануємо тих колишніх вояків, які живуть між нами і далі гордо несуть прапор боротьби за незалежність України.

Управа Відділу УККА
в Філядельфії

ЗДА дали право азилю другому мадярському дипломатові

Вашинґтон. — Представник Державного Департаменту Роберт МекКлоскі повідомив 31-го травня, що пресовий секретар мадярської амбасади у Вашинґтоні 33-річний Ерно Бернат дістав право азилю в цій країні. Це сталося ще 21-го квітня ц. р., але на просьбу Берната про це не повідомляли. Тепер, коли ця справа виявилася, Державний Департамент, не має причини довше мовчати. Як відомо голова мадярської амбасади шарже д'афер Янош Радвані два тижні тому повідомив, що вибрав свободу і просить про право азилю в ЗДА. Про справу Радвані мадярський уряд повідомив аж минулого четверга. Мадярське радіо того ж дня повідомило про те, що за допомогою мадярської зброї вдалося збити над Північним В'єтнамом американські літаки. Досі не було публічної вістки про те, що Мадярщина постачає зброю Північному В'єтнамові. Останної п'ятниці кілька тисяч мадярських демонстрантів в Будапешті обкидали камінням будинок американської амбасади. А в суботу і в неділю молодь спотворила портрет президента Л. Б. Джансона в американському павільйоні на будапештській виставці. На обличчі Президентового портрету наліплено напис „вбивник". Молодь хотіла вивісити над американським павільйоном прапор Північного В'єтнаму, працівники павільйону до цього не допустили. Ці демонстрації скеровані були проти участи ЗДА у в'єтнамській війні, але в дійсності вони були у зв'язку із втечею мадярського дипломатів, бо в інших столицях комуністичних сателітів не було протиамериканських демонстрацій. Бернат працював у Вашинґтоні від 1965-го року. Він просив азилю для себе, своєї дружини — 29-річної Клари, трьох дітей у віці від сімох місяців до 10-років, та для тещі — 60-річної Зофії Коса.

Ольга Приходько

ПРАДІД ІЛІЯ

РОДИННА ХРОНІКА З ЖИТТЯ ПОДІЛЬСЬКОГО ДУХІВНИЦТВА МИНУЛОГО СТОЛІТТЯ

Частина друга.

ПРІСЯ

(22)

Місяць тим часом піднявся високо, холодний, спокійний і так ніби дивився здивовано на постать, що припала до могили, коли все спить і спочиває мирним сном.

Подув легкий вітрець. Це ж уже зачинає світати. Пріся підвелася і швидко пішла. Але коло фіртки спинилась і повернулась назад. Здійняла хусточку з голови і набрала пригорщ глини з могили.

На подвір'ї побачила навантажені вози, і здалося їй, що їх тут більше, як було звечора. Глянула уважно і збентежилась: ось вона взяла грудку землі з Десерівки на спомин, а ті добрі люди привезли два вози білої порцелянової глини з лісу, щоб мала чим хату вимастити. Знає добре, що це не задля неї вони зробили, а задля свого пастиря доброго, якого щиро любили. Вона ж їх не просила, вона тільки похвалила ту давню добру працю. Яке ті люди мають чисте, щире серце! А чи бачить, чи почуває це їхній пастир?

Стукнула клямка, відчинилися ворота, привели люди волів запрягати, і побіг ранок, повний усяких турбот своєю чергою.

Вози з тяжкою поклажею пішли наперед.

Для Пресі запрягли коні, напакували всякі харчі, спереду намостили перину та подушки, накрили килимком, щоб пані-матці добре сиділося.

Усе готове.

Прийшло багато людей прощатися, поприносили всяких гостинців на дорогу. Куди ж з тим? Але староста дбайливо все загортав у сіно та пакував з усіх боків на возі — придасться то паніматці в місті. Там же все куповане, най буде хоч на перших порах.

Показала Пріся старості та Насті, які речі лишаються і для кого, а які має заслати їй з усім скарбом до Літина. Попрощалася сердечно з усіма, дуже дякувала за все, а особливо за глину, казала, що ніколи про то не забуде, що залишає тут своє серце. Всі плакали, заплакала й Пріся, прощаючись з добрими людьми, з селом милим та рідним її серцю, де прожила найкращу добу свого життя, своєї молодости і де поховала своє кохання.

Люди випровадили її аж за село, і там за лісом на горбку показався їздець. Був це пан Яблонський що хотів попрощатися востаннє насамоті. Як звичайно, низько вклонився і сказав, що виконав усі розпорядження милостивої пані щодо ліквідації майна: продав зерно і худобу, все, як вона собі того бажала, так само і ввесь господарський скарб. А дві корови, частину зерна і паші з церковної землі, городину та ввесь домашній скарб виправить під дозором старости за доброї погоди до Літина. При тому подав їй пакет з грішми та рахунками і сказав, що одержав листа від дідича.

Тут треба зазначити, що як тільки рознеслася чутка про холерну пошесть, дідич з дружиною негайно покинули село і від'їхали кудись на Київщину до доньки.

Отже, тепер написав він своєму економові Яблонському, щоб пооглянувся межи людьми, чи не знайде якого купця на Десерівку, бо вони вже старі, а часи непевні, і вони вже не думають сюди повертатись.

Далі Яблонський розповів, що він уже був в цій справі в містечку і говорив з різними ґендлярами, що вже навіть приїздили якісь двоє підпанків, але то певно шахраї, бо дають таку ціну, що навіть соромно слухати. Але коли він над тим думає, то може ж би й сам міг би то купити, бо пан-дідич напевно дав би йому то на виплату на кілька літ.

А це все він оповідає тільки тому, що власне милостива пані не мусіла б покидати Десерівку, бо всі її тут люблять та шанують і всі б тішилися, якби вона залишилася тут як пані в дворі. А що він сам на свою честь та совість дбав би про сиріт так, як про своїх власних дітей.

Пріся смутно усміхнулась.

— Дякую вам, пане Яблонський, за вашу чесність, за вашу вірність, за вашу шляхетність. Дай Боже знайти вам добру жінку та господиню, щоб була достойною панею в десерівському дворі. А моє життя вже скінчене, мені залишилося тільки виконати повинність для своїх дітей.

Пан Яблонський з жалем дивився на Прісю.

Так вони й розсталися. Але, прощаючись, пан Яблонський все таки ще сказав, що згодом матиме справи в Літині і тоді дозволить собі завітати до милостивої пані.

Літин

Прибувши до Літина, Пріся з найбільшим завзяттям кинулася до праці.

Найперше вирішила позакладати діри в стінах дому, бо то потребує довго сохнути. Замісила глину, змайструвала риштовання, наносила цегли, і так, як муляр, виповнювала діри глиною і закладала їх рядком цеглин. Оправивши таким способом дві діри, зауважила, що може не стати тої білої глини, щоб усе обмастити, бо хотіла не тільки дім, але й флігель, і комори, і пивницю, і піддашшя побілити тою порцеляновою глиною, щоб гарно виглядало.

Отже, треба було пошукати звичайної глини десь поблизу. Пішла по обійстю, понад потоком, понад ставком, і далі аж під лісом побачила досить добру жовту глину. Добре, якби тачка була, але тачка залишилась у Десерівці. „Нема що, треба буде носити на плечах, — подумала собі. — Як смеркне, прийду за нею. Ганьба мені носити то вдень, ще хтось побачить та й осудить, що скареда скупа".

Працювала не тільки з завзяттям, але навіть з якимось одчаєм.

Розпочинала працю вдосвіта, кінчала, коли було зовсім темно і вже не могла розпізнати, де цегла, а де глина. Тоді сідала, з'їдала трохи сухого хліба з сиром, закушувала яблуком і чекала, поки зійде місяць. У блідому місячному світлі йшла через садок до ставка, переходила на другий бік, там під лісом набирала до верети глини, скільки могла двигнути, несла на плечах до хати, зсипала на купу і поливала водою, щоб за ніч розмокла. Так приносила щоночі 10-15 оберемків.

Філядельфія, Па.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ В ПОКЛОНІ ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

Молодь і студенти дванадцятиклясової школи українознавства, що її спонзорує Товариство Опіки над Молоддю і Дітьми „Рідна Школа" відзначили цьогорічні роковини Т. Шевченка святковою імпрезою, що її зміст виповнили тексти нашого Великого Кобзаря. Понад вісімдесять молодих декляматорів, танцюристів, співаків і акторів під проводом своєї вчительки пані Евфрозини Бережної взяло участь у цій імпрезі, засвідчуючи свою любов до найбільшого поета України вивченням його творів.

Ця небуденна імпреза відбулась 1 квітня у великій залі середньої школи імени Френкліна. Після відкриття, що його зробив голова Товариства „Рідна Школа" інж. Степан Процик, святочну промову виголосила учениця дванадцятої кляси Ярослава Коморовська, змальовуючи значення Шевченка для українського народу і велику пошану всього українського народу до свойого Поета-Патріота.

Мистецька програма була побудована на інсценізаціях творів Шевченка. Сцена була прикрашена імпровізованою могилою Шевченка, один з учнів-декляматорів відтворював ролю поета, виголошуючи поетичні звернення, що їх адресував Шевченко до свойого народу.

Головною темою інсценізації була поема „Гайдамаки". На сцені примістились колом козаки і старшини, а серед них кобзар, який співав про славне минуле своєї країни. Далі слідувала сцена в Лебедині з Оксаною Тарівною і черницею. Пісню „Нащо мені чорні брови" відспівав дует (сопрано й альт) при акомпаніяменті проф. Лідії Бульби.

Щоб дати змогу виступити і найменшим учням, авторка програми підготовила картину на тему вірша „На Великдень, на соломі" з дітьми найнижчих трьох кляс. Декламації, що їх виконувала група декляматорів-заповідачів на зразок грецького хору, переплітались виступами вокального дуету, що виконав ще пісні „Зоре моя вечірная", „По діброві вітер віє" і „Садок вишневий" при тому ж акомпаніяменті піяністки Л. Бульби.

В програмі взяв також участь вокальний квартет під музичним керівництвом і при фортеціяновому акомпаніяменті проф Зої Маркович, що виконав дві пісні на слова Шевченка, а саме „Ой стрічечка до стрічечки" і „Якби мені черевички".

В другій частині програми виведено балет під назвою „Русалчин вечір", як ілюстрацію до Шевченкових творів „Лілеї" і „Русалки". Знову ж танок і декламації збагачено виступом дуету, що виконав пісню „Така її доля".

Останню частину програми виповнила інсценізація,, для якої основою стали два поетичні твори Шевченка „До Основ'яненка" і „Розрита могила". Декляматорів доповнив і тут дует піснею „Реве та стогне Дніпр широкий". На могилі появилась заквітчана в українському національному строю дівчина, що зображувала Україну, як ілюстрацію до глибоких і зворушливих слів поета: „Світе тихий, краю милий, моя Україно!" Успіх цієї імпрези в тому, що наша молодь вивчила тексти Шевченка і засвоїла їх. Це переживання, що напевно залишиться живим у виконавців на все життя.

Неможливо в короткій замітці вичислити всіх виконавців, бо їх було вісімдесять, і всі вони причинились до повного успіху імпрези. Це теж успіх нащої школи українознавства, яка Шевченківські роковини відзначила з повною увагою для самих творів Поета, згідно з навчальним пляном, бо дала великій скількості учнів змогу вивчити Шевченкові твори і вивести їх на сцені для публіки. За це належить усім виконавцям і їхнім учителям-провідникам повне признання, що приявні на імпреаі батьки і гості засвідчили оплесками і букетами квітів.

Т.

● З Літературно-мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю 2 червня 1967 відбудеться там традиційний Вечір Мисливсько - ловецького Товариства ТУР. У програмі короткі мисливські оповідання, показ фільму й прозірок з мисливського життя та діяльности ТУР-у. Початок о год. 8-ій веч.

СОВЄТСЬКА МОЛОДЬ ХОЧЕ ЗНАТИ ПРАВДУ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

турної творчости, кількадесят зникли з овиду зовсім — у поправно - виховних таборах, як евфемічно називають тепер сталінські концтабори. На останньому з'їзді письменників у Москві всі 500 делеґатів „ентузіястично" проголосували „за".

Але бунтарський фермент серед молоді, раз почавшись, не вгамується. Це — „залізний закон історії", який добре знають большевики. І тому — поступки. Тут і там, дрібничкові поступки, щоб той фермент здушити, не вдаючись із зрозумілих причин до сталінських засобів. Ось так приплющують у комсомольському осередку очі і вдають, що не знають, що такий собі комсомолець Петренко вінчався в церкві, а комсомолка Іванчук охристила свою дитину. Що хлопці з того ж осередку на вечірці розповідали антисовєтські анекдоти, а батько одного з них лаяв у черзі біля крамниці владу.

В „Комсомольській Правді" з 21 квітня ц. р. в статті на тему педагогіки зустрічаємо характеристичний пасус, в якому автор обурюється з приводу того, що в котрійсь там школі учням за порушення шкільної дисципліни обстригають на голові волосся. „Педагогічне безсилля, — пише цей автор, — ось причина тієї жорстокости, прикметою якої в даному випадку виступає машинка, в другому — заборона, а в третьому — ляпас. Діти змінюються, і ми, виховники, не встигаємо за ними..."

Пророчисте признання комуністичного виховника!

А з того безсилля виплигає ще й таке міркування автора: „Чому ми воюємо з бородами, „ кінськими хвостами", короткими спідницями? Ми хочемо, щоб молодь була однаковою і внутрішньо, в кожному разі виходимо з того, що вона однакова, стосуючи до всіх ту саму мірку впливу..."

Запізно приходить до цих висновків совєтський педагог. І не в „кінському хвостику" суть, до якої зводить він проблему. Совєтська молодь, а передусім молодь соціяльно і національно поневолених Москвою країн хоче бути вільною, прагне свободи.

Річмонд, Вірджінія

ВЕЛИКДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

Неділя, 30 квітня, 1967 р., була справді довгоочікуваним і радісним днем в житті українців Річмонду. Після дворічної перерви до цього колишнього столичного міста гордої конфедерації знову завітало Боже слово в українській мові. Довші та уперті старання о. Теодора Данусяра, пароха української католицької церкви св. Родини у Вашингтоні, Д. К. і Благовіщення Преч. Діви Марії у Манассас, Ва., при співучасті місцевих вірних, головно родини Гриндіїв, п. І. Штогрина і Л. Блонаровича увінчалися успіхом.

В святочному великодньому настрою зібрались вірні української католицької церкви як теж і деякі наші місцеві православні, в просторій церкві св. Бенедикта, щоб насолодитись чаром і багатством Божого слова в нашому обряді та почути милі звуки рідної мови. Радість і захоплення розмалювали лиця присутніх, коли о. Данусяр в асисті о. семинариста Ришарда Семенюка привітав громаду і висловив глибоке почуття вдячности Всевишньому за можливість приїхати до Річмонду і принести Боже слово до наших людей. Передаючи архиєрейські благословення від митрополита Сенишина, о. Данусяр повідомив вірних, що Митрополит зацікавлений нашою громадою, її церковними вимогами та що згідно з потребою та спроможностями постарається частіше присилати священика до Річмонду.

Традиційним посвяченням пасок закінчено церковну відправу. Після цього відбулася весела розмова парафіян з отцями на площі церкви а відтак п. М. Гриндій запросив гостей з Вашингтону та багатьох місцевих людей до себе на свячене. По закінченні цієї веселої та дружньої зустрічі о. Данусяр ще відвідав недужого парафіянина згідно з християнською мудрістю: „Ви не могли прийти до церкви, то церква прийшла до вас".

В заключенні варта було підчеркнути ось які факти: присутніх на Богослуженні було 47 осіб, що становить приблизно половину знаної української католицької громади; будучи легко оптимистичним, можна надіятися, що згодом коло трьох четвертих громади будуть приходити на наші Богослуження. Не враховані в повище є ще люди нашого обряду, про яких не знається, студенти довколішніх університетів, вояків з поблизьких баз, які можуть принагідно користуватись Богослуженнями церкви Річмонду. Виникає питання, чи місцеві вірні охочі та спроможні поробити заходи і пляни на майбутнє. З Божою поміччю, при зосередженому зусиллі зі сторони церковних властей та місцевих вірних справа власної церкви в Річмонді є цілковито реалістична.

Л. Б.

Гартфорд, Конн.

ХРЕЩЕННЯ 93-ГО ВІДДІЛУ СУА

7-го травня тут відбулася у шкільній залі при українській католицькій церкві вдала імпреза при участі представників місцевих організацій, голів та делеґатів інших Відділів СУА та гостей в числі коло 200 осіб, яка складалася із тьох частин, а то: ділової, бенкету і мистецької.

Це небувале свято відкрила п. Ольга Платош, голова нашого Відділу та передала провід до рук тостмайстра проф. Анни Самофал.

Свято розпочав молитвою о. декан Степан Баландюк та довершив хрищення Відділу СУА в асисті численних кумів, якими були представники місцевих організацій, голови та делеґати інших Відділів СУА, і запрошені громадяни.

Після церемонії хрищення слідував святочний обід, який приготовили членкині Відділу СУА під вмілим проводом п. Олександри Крупи.

Під час бенкету присутні мали змогу вислухати ділову промову голови Централі СУА п. Стефанії Пушкар на тему „Значення та завдання новозаснованої клітини СУА", та кілька привітів.

Мистецька частина була під керівництвом Анни Крамар. Вона склалась із діточої збірної деклямації „Нашим Союзанкам", яку виконали Христя Демкович, Марко Левоький, Наталія Якимів, Марта Теслюк і Мирон Дитюк. Ігор Федитник відіграв майстерно на акордеоні дві пісні. Талановита п. Оксана Кузьма відспівала дві свої власні пісні. Присутні винагородили її рясними оплесками захоплення і признання. Ліда Самофал відіграла на фортепіяні одну композицію. Наше тріо — пані Оксана Кузьма, Меланія Кузьма і Люба Кінах відспівали дві пісні. Оця вокально-музична програма була переплетена двома танцями у виконанні Рені Будас, Галі Чайківської і Дарії Кузьми. Свято пройшло в незвичайно теплій атмосфері, що можна зарахувати до успіхів нашої громади, як також уважати добрим вступом на дорозі суспільної праці нашого Відділу СУА. Голова Відділу пані Ольга Платош подякувала організаторам та учасникам за звеличання цього дня, а о. декан Степан Баландюк закінчив свято молитвою. —

В. С.

Павтукет у поклоні...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

прави УНСоюзу п. Івана Кокольського. Тут належить подякувати Головній Управі за дуже влучний вибір делеґата в особі п. Кокольського, який своєю довголітньою працею на полі Українського Народного Союзу здобув собі в околиці загальну пошану, любов серед широких кругів громадянства та глибоке признання за свою організаційну працю й охоту поспішати з поміччю кожньому, хто цього потребує.

У своїй змістовній промові делеґат представив присутнім конструктивну, національними первнями наскрізь просякнуту ролю Українського Народного Союзу, його позитивний моральний вплив на формування національного світовідчування серед українства, його організаційні осяги, його гранітно-сильну економічну базу для скріплення добробуту власних членів та для здобування й закріплення культурних цінностей української еміґрації.

Доклад п. Кокольського, нагородили присутні рясними оплесками.

На завершення святочної програми делеґат вручив почесні грамоти УНС найбільше заслуженим членам тутешнього Відділу. Був це гарний момент, коли він вручав згадані грамоти пп. Рекрутові, Прусові, Карпі та Клименчукові, стискаючи дружньо їхні правиці на знак признання для них за їхню вірність всенаціональним ідеалам Українського Народного Союзу.

Закінчено святкування відспіванням національного гимну.

Д-р Осип Коропей

Повідомляємо в глибокому смутку Пластунів та Українське Громадянство у вільному світі, що дня 31-го травня 1967 року відійшов у Мюнхені, Німеччина на Вічну Ватру наш Дорогий Друг

сл. п. пл. сен. ДАМ'ЯН ПЕЛЕНСЬКИЙ

інженер хемії, голова Крайової Пластової Старшини в Німеччині, член 4-го Куреня УПС „Характерники" і член Пласту від його заснування, учасник Визвольних Змагань.

ПОХОРОНИ відбудуться дня 5-го червня 1967 р. в Мюнхені, Німеччина.

У Його останню туземну мандрівку шлемо нашому вірному Другові пластове

Сильно, Красно, Обережно, Бистро!

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА

Замість квітів на свіжу могилу Дорогої Тети

бл. п. Олени Дрогомирецької

на Український Університет в Римі по 10.00 долярів складають:

Марія і Микола ГІРНЯК, Марта і Богдан ЦИМБАЛІСТІ, Віра і Ігор ВАЛЬНИЦЬКІ.

ЗАУПОКІЙНІ БОГОСЛУЖЕННЯ відбудуться:

3-го ЧЕРВНЯ, год. 8, в церкві св. Петра і Павла в Клівленді, Огайо.

2-го ЧЕРВНЯ, год. 8, в церкві Різдва Пресв. Богородиці в Ню Бранcвік, Ню Джерзі.

14-го ЧЕРВНЯ, год. 8, в церкві св. Михаїла в Ню Гейвен, Конн.

В глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що в неділю, 28-го травня тисячу дев'ятсот шістдесят сьомого року відійшла у Вічність на сімдесят другому році трудящого життя наша Найдорожча ДРУЖИНА, МАМА, БАБУНЯ І ТЕТА

бл. п. ЗІНАЇДА з КРИЖАНІВСЬКИХ ГОНЧАРЕНКО

ПАНАХИДИ були відслужені в понеділок, 29-го травня й у вівторок, 30-го травня ц. р. о год. 7:00 вечора в похоронному заведенні Н. Колодія у Клівленді, Огайо, 3136 14-та вулиця.

ПОХОРОН відбувся у середу, 31-го червня 1967 року о год. 9:30 рано з того ж похоронного заведення до церкви св. Свщ. Йосафата в Парма, Огайо, а опісля на український католицький цвинтар св. ап. Петра і Павла.

Горем прибиті:

АВЕРКІЙ — муж
ВІРА СМАЛЬ-СТОЦЬКА — донька з мужем ВОЛОДИМИРОМ і дітьми НЕСТОРОМ і ЗОРЯНОЮ-МАРТОЮ
ЮРІЙ — син з дружиною МАРІЄЮ
ТАМАРА КРИЖАНІВСЬКА — кузинка з родиною
БОГДАН і СОФІЯ ГАРАСИМОВИЧ і
Родина в Америці й Україні

СПОРТ

редагує р. СОХАН

КАЛЕНДАРЕЦЬ ЗМАГАНЬ УКРАЇНСЬКИХ КЛЮБІВ

Тенісові змагання Карпатського Клюбу з Ню Йорку, внутрішньо-клюбові першості, відбудуться 3-го і 4-го червня 1967 р. на кортах „Союзівки" в рямцях Весняної Зустрічі КЛК Ню Йорк.

МІЖНАРОДНІ ЗМАГАННЯ УКРАЇНЦІ — ЛИТОВЦІ ЗНОВУ В ШИКАГО

Українські легкоатлети й футболісти стоятимуть вкороті перед великим завданням — коли прийдеться їм зміряти свої сили в змаганнях проти литовської еміграційної репрезентації.

Минулого року такі змагання були нашим великим організаційним і спортовим тріюмфом та причинились у великій мірі до поважнелення нашого змагового спорту та до скріплення довір'я до своїх спроможностей у змаганнях. В цьому році знов Шикаго буде місцем стрічі, — а господарі змагань (литовці) мусітимуть доложити максимуму зусиль, щоб дорівняти високому організаційному рівневі минулорічних змагань.

Українська легкоатлетична репрезентація спиратиметься, як і в минулому році, на канадійських „асах", а прізвища змагунів, що з таким успіхом заступали „країну кленового листка" на „Вритіш Геймс", ручать за високий рівень і рекордові осяги. Андрусишин, Доманський, Бойчук, Вітряк — це першуни Канади і змагуни світової кляси. Їхня участь може бути прикрасою кожних міжнародних змагань і повинна бути запорукою нашої чергової перемоги над литовцями.

Змагуни, які брали участь в минулорічній стрічі, та першуни УСЦАК з 1966 року будуть правдоподібно заступати наші краски — хоч рішальним фактором буде цьогорічний осяг змагуна, так що шлях до почесної функції репрезентувати український еміграційний спорт стоїть отвором для всіх змагунів в одинаковій мірі.

Цією дорогою апелюю до всіх змагунів посилити тренінги, щоб на день змагань бути в найкращій формі. Ланкових клюбів прохаю присилати звідомлення зі змагань для вибору учасників репрезентації.

Футбольну команду творитимуть в більшості (з ощадностевих оглядів) змагуни шикагівських „Левів" і „Крил", хоч будуть старання запевнити участь грачів всіх інших передових клюбів Америки й Канади.

Дату змагань устійнено на 24-го й 25-го червня на стадіоні „Ганзи" в Шикаго.

С. Маланчук
спорт. реф. УСЦАК

— о —

ЩО ЧУВАТИ В КЛІВЛЕНДІ?

Інші американські міста кінчають весняну рунду першостей, а метрополія Огайо тільки почине її. Перша дружина УАСК „Львів" на перше „дання" дістала хорватів і „схрупала" їх воротами Скори і Сантоса у відношенні 2:0. Обидвоє ворот були висліди карних ударів. Поза цим єдиним позитивом — двома здобутими точками, про ці змагання багато доброго сказати не можна. Дружина „Львова" без кондиції (бо без тренінгу). Ждати на спасіння (підкріплення) з Бразилії й занедбувати тренінг місцевих змагунів, значить „мріяти про журавля на небі й випускати синицю з пригорщів".

Зовсім протилежне можна сказати про сумівців із місцевої „Скали". Вони, щоправда, програли 0:4 із „Донав Швабен" (як-не-як, одна із 16 найкращих дружин Сходу Америки), зате кондиція в сумівців дуже добра. Якщо до того вони солідно потренують техніку, успіхи не забаряться.

Дорісті А „Скали" переміг сенсаційно ровесників із „Донав Швабен" 1:0 (єдині ворота здобув Мігелич). В такому самому відношенні дорісті Б „Скали" зламав молодший річник тих самих „Донав Швабен". Дорісті А „Львова" розгромив Німецьких Централю 5:1 воротами Р. Росула — 3, Села й одними самовбивчими.

О. Н.

— о —

„Ч. СІЧ" — КЛК 7:1

Нюарк, 20-го травня. — Тенісові міжклюбові змагання „Чорноморської Січі" з Нюарку і Карпатсько Лешетарського Клюбу з Ню Йорку закінчилися перемогою тенісистів „Ч. Січі" з рахунком 7:1. Господарем змагань була тенісова ланка КЛК під проводом ланкового інж. Мирослава Ломаги.

Поодинокі висліди:

Ч. Січ	КЛК	
В. Гук	М. Лепкалюк	6:1, 6:1
Ю. Карапінка	В. Герлинський	6:4, 6:8, 3:6
Б. Бурачинський	В. Домарацький	6:0, 6:4
З. Снилик	Я. Рожанковський	6:0, 6:1
Б. Кучинський	А. Папук	6:0, 6:0
А. Гончаренко	Ю. Граб	6:4, 6:2
В. Гук	М. Ломага	6:0, 6:1

Подвійна гра:
Ю. Карапінка і А. Гончаренко — М. Ломага і Ю. Граб 6:3, 6:3

Роб

— о —

„ТРИЗУБ" — „ДОЙЧУНГАРН" 2:0

Філядельфія, 28-го травня. — Футболісти „Тризуба" перемогли в товариських змаганнях німецьку дружину „Дойчунгарн" із рахунком 2:0. Стрільцем воріт був Полета, який здобув їх у другій половині зустрічі.

В цих змаганнях виступили вперше в профєсійній дружині змагуни аматорської дружини „Тризуба" Романець і Палсат. Оба вони дуже добре вив'язалися зі своїх завдань та виявилися повноватрісними змагунами.

Заплянований на вівторок, „Меморіял Дей", мистецькі змагання „Тризуба" із „Ромою" в останній хвилині відкликано.

— о —

„Ч. СІЧ" ЗАПРОШЕНА ДО МОНТРЕАЛЮ КАНАДА

16 червня перша футбольна дружина „Ч. Січі" виїжджає автобусом до Монтреалю, де на запрошення місцевого СТ „Україна" відбуде товариські змагання та відвідає ЕКСПО-67. Автобус з Нюарку виїде в п'ятницю вечором год. 11.30. Після приїзду до Монтреалю в суботу рано до дому СТ „Україна", гості з Нюарку зможуть відвідати світову виставку. У вечір відбудеться велична забава з танцями, що її влаштовує з нагоди зустрічі СТ „Україна".

В неділю о год. 4-ій по пол. відбудуться футбольні змагання, до яких обидві дружини: СТ „Україна" Монтреаль і „Ч. Січ" виступлять в своїх найкращих складах. Охочі члени і симпатики „Ч. Січі", що бажають їхати до Монтреалю, можуть голоситися особисто кожного вечора в домі „Ч. Січі" при 506-8 18 Евню в Нюарку. При зголошенні треба вплатити половину суми кошту подорожі, яка виносиме 15 дол. за одну особу, або 20 дол. за подружжя.

10 ЧЕРВНЯ В МАЯМІ, ФЛЬОРИДА

В суботу 10 червня „Ч. Січ" відбуде товариську зустріч з місцевим футбольним клюбом „Маямі Кобрас", який приготовляється вступити до нової „Юнайтед Сакер Ліг". Ці товариські змагання зорганізував Іван Шеван, відповідальний менаджер маямського клюбу. Футбольна дружина „Ч. Січі" на чолі зі своїм провідником Є. Чижовичем виїде з Нюарку літаком до Маямі.

Поворот передбачений в суботу вечором. До цих товариських змагань „Ч. Січ" виступить з кількома новими змагунами, між якими слід згадати: Євгена Вентрігля, Н. Стамма, Петра Барницького, Михайла Паливоду і вперше після суспенди Йосипа Махника.

Спільний пікнік УСК-у і „Чорноморської Січі" відбудеться 11 червня в Українському Селі в Бавнд Бруку, Н. Дж. В програмі передбачено трос футбольних змагань дружин: учнів, олдбоїв і перших. Учасників забавлятиме першорядна оркестра. З приємністю відновуємо цей факт гармонійної співпраці обидвох чільних українських спортових товариств, яка може послужити прикладом іншим товариствам.

О. Твардовський

ТАРЗАН, Ч. 5818. Ідуть по динаміт...



— Рискуючи не вдоволити Коді і Гріна, — сказав сухо Тарзан. — Думаю, що маю розв'язку. Дивіться на ту розколину?

— Там могли б ми зробити вибухом отвір в скелі... Коли б мали динаміт...

— Зробимо... Вертаймося до корабля! — гукнув Тейт. — Дістаньмо його!